

Collegial: Tidende

for

Danmark og Norge.

Med Kongeligt allernaadigst Privilegium.

Nr. 49. Den 5 December 1801.

Trykt i Kjøbenhavn hos Director Johan Frederik Schult.

Undertegnede ere Redaktører, Forlæggere og Udgivere af
denne Tidende:

Christian Knudsen.

Peter Johan Monrad.

Justitsraad og Deputeret i det
danske Cancellie.

Justitsraad og Departements-
Chef i det danske Cancellie.

Offentlig Foranstaltning.

(Slutning af Planen for Skolelærer-Seminariet
i Holland.)

24) Da uopsættelige Embedsforretninger muligen undertiden kunne bortfalde Pastor Bøyesen fra den Underviisning, der paaligger ham som Seminariets første Lærer, saa maa det, i dette Tilfælde, være ham tilladt, at opsætte sine Underviisningstimer, imod enten at give Seminaristerne noget at læse og repetere, eller og at formaae den anden Lærer til at lade dem tage Deel i den Underviisning, som hans Classe bivaaner.

25) Seminaristerne bør være i uafbrudt Virksomhed, og arbejde efter den Plan, som i dette Reglement fastsæt

sættes. Der bør tillige forfattes Love, som bestemme Seminaristernes Pligter deels imod hverandre indbyrdes, deels imod Lærerne. Disse Love, som tillige omtale Seminaristernes Klædedragt, Oeconomie, o. s. v., forfattes af den første Lærer, og revideres af Directionen.

26) Directionen for dette Seminarium skal bestaae af Grevskabet Christiansædes Besidder, Lollands Stifts amtmand, Biskoppen, Institutets nuværende første Lærer, og nogle Præster, som vælges af de øvrige Directeurer. Alt afgjøres efter Stemmernes Fleerhed, men i vigtige og vanskelige Tilfælde, hvor Stemmerne ere lige, har Grevskabets Besidder den afgjørende. Til ham skal Institutets Lærere henvende sig med deres Forslag, og han lader ved sin Inspecteur dirigere og besørge Seminariets oeconomiske Forsætning, da Geheimeraad Grev Reventlov ikke har havt noget at erindre herimod. Tillige besørger Grevskabets Besidder, paa Seminariets Fonds Regning, Bygningernes Istandsættelse og Vedligeholdelse. Han modtager og udbetaler Lærernes Løn. I Samfund med Seminariets første Lærer accorderer han med Bønderne og Huusmændene, som ville modtage Seminarister, og udbetaler Pengene, som han dertil maatte bekomme. Ved hvert Aars Examen aflægges Regnskab, som gjenemsees af Directionen.

27) Saalænge Seminaristerne endnu ikke ere befordrede, bør de, efterat have fuldendt deres Underviis-

nings-Aar, hvert Hjerdingaar indsende til Institutet en Afhandling over en eller anden Materie af Methodelæren, især af Catechetiken, og tilføie en udsørlig Catechisation over en eller anden Religions Sandhed. Naar de ansøge et Skole-Embed, bør ikke alene den Caracteer, som de erholde ved Udgangen af Seminariet, men ogsaa Bedømmelsen af de til forskjellige Tider indsendte Afhandlinger komme i Betragtning.

28) Seminaristerne, der udgaae af Seminariet, og vorde ansatte som Skolelærere i Lolland eller Falster, bør vedblive at staae i nøieste Forbindelse med Seminariet og dets Lærere. De bør correspondere og raadsføre sig med disse, og meddele dem deres Betænkninger og Erfaringer. Dersom det er nogenledes muligt, bør de hvert Aar møde ved Seminaristernes Examen, og medbringe til Directionen en Beretning over deres Skoles Forfatning, de Hindringer, som have mødt dem, den Maade, paa hvilken de have søgt at have dem, og den Fremgang, som Børnene have gjort. To Skolelærere, som Directionen udvælger, kunne i dens Overværelse catechisere over en Materie, som den Dag i Forveien havde givet dem at udarbeide.

29) Ved Slutningen af hvert Aars Juni Møaned er Examen, saavel for de 2de første Classer, som for dem, som ere færdige at udgaae af Seminariet. Denne Examen skal bestaae meest i mundtelig Samtale mellem Lærerne og Seminaristerne, men ogsaa i skriftlige Spørgsmaal, som af alle Directionens Medlem-

mer forfattes. Skulde et eller andet Medlem af Directionen ikke kunde være tilstæde, sendes Besvarelsen til det fraværende Medlem. Disse Spørgsmaal bør besvares udforligen af de udgaaende Seminarister, hvilke tillige i Directionens Overværelse skal catechisere, og aflægge Prøve paa at undervise Børn. De bør tillige indgive en fuldstændig Beskrivelse over, hvorledes en god Skole skal være indrettet.

- 30) Besvarelsen af Directionens Spørgsmaal bør være vedhæftet Seminaristernes Caracteer, hvilken udledes dels af deres Kundskaber, dels af deres moralske Opførsel i den Tid, de have opholdt sig ved Seminariet, og den underskrives af alle Directionens Medlemmer.

I øvrigt er denne Plan udarbejdet efter følgende Grundsætninger:

- a) at mange og tarvelige Seminarier, anlagte i landlige Egne, ville være det sikreste Middel til at forsyne alle danske Skoler med lykkelige og fornøjede Lærere, og tillige at bevare Almuens uskyldige og landlige Tænkemaade;
- b) at Skolelæreren, opdragen til at være en fornuftig Bønde blandt Bønder, simpel, tarvelig, uden Præstensioner, og vant til at nøies med Bondens Leve- maade, vil i indskrænket Løn finde sit Udkomme og med uafbrudt Sindssroe forrette sit Embed, fordi hans Nøisomhed betrygger ham mod Næringsforger; og han

og bedre end andre kan udrydde Overtroe og udbrede Oplysning blandt Almuen, fordi Bonden har meest Tiltroe til den, som synes at være hans Eigemand, og fordi han selv, opdragen iblandt Bønder, har havt Leilighed til at lære at kjende Almuens Tanke- maade, hvoraf han kan uddrage gavnlige practiske Regler, efter hvilke Overtroen med Baersomhed og Lenke bør udryddes; ligesom han ogsaa, selv fød i Bøndestanden, vil være gennemtrængt af Kjerlighed og Agtelse for den ukonstlede og simple Landmands Stand.

Lovegivninger.

Under 27 f. M. er, igjennem det danske Cancellie, udsærdiget en Placat, af følgende Indhold: At, endskjøndt det er en Selvsølge, at de Klædedragter eller andre Udmærkelsestegn, som af Hs. Majestæt ere foreskrevne og autoriserede for Allerhøiøstammes civile eller militaire Embedsmænd, ikke maae bæres af Uberettigede; saa finder Hs. Majestæt dog passende, offentlig at kundgjøre sin Villie i denne Henseende, paa det at ingen skal kunne undskylde sig med Uvidenhed. Det befales derfor: 1) At ingen Uberettiget maa bære saadanne Uniformer, som Hs. Majestæt har bestemt, eller herefter finder for godt at foreskrive, enten for de Militaire af Søe- og Landetaten, eller for andre Embedsmænd. I Tilfælde af Overtrædelse straffes den Skyldige med

100 Rdlrs. Bøder til Fattigvæsenet, hvilke Bøder fordobles, saa ofte Forseelsen igjentages. 2) Saa skal det og være forbudet enhver, som ei af Hs. Majestæt har Befaling eller Tilladelse til at bære Epauletter, at bruge enten saadanne eller andre Slags Skulderbaand, være sig af Guld, Sølv, Silke, Uldent, arbeidet Metal, af hvad Navn nævnes kan; endnumindre maa nogen give sine Domestiquer Epauletter eller Skulderbaand paa deres Livreer; hvo som handler herimod, straffes med det Halve af de i 1ste §. bestemte Bøder. Og, dersom nogen Domestique skulde understaae sig, uden sit Herskabs Vidende og Billie, at bruge ovennævnte forbudne Klæde- dragter, da straffes han, første Gang, med Fangsel paa Band og Brød i 4 Dage; anden Gang dobbelt, og tredje Gang med 3 Maaneders Arbeid i Forbedringshuset. 3) Politimesterne paa ethvert Sted skulle vaaage over disse Buds Efterlevelse, og de, der gjøre sig skyldige i Overtrædelser derimod, skulle tiltales og dommes ved Politieretten. I øvrigt vil Hs. Majestæt, at Politimesterne skulle foranstalte denne Placat indrykket i Adresse-Avisen eller de offentlige Tidender, hvor saadanne findes, til almindelig Efterretning og Efterlevelse.

(Slutning af Placaten angaaende Vaaneinstituttet.)

34) Finantscollegiet eller vedkommende Departement kan foranstalte en Over-Revision, saavel i Henseende til Forhandlingerne som Bøgerne, Regnskaberne

og Kasse-Beholdningen. Skulde da noget Manglende, som streed mod de kongelige Anordninger og Forrifter, derved antegnes eller opdages, saa kan Finantscollegiet eller vedkommende Departement constituere Decisorer, og, naar Sagen er af Bigtighed, foredrage Hs. Majestæt saadant til Afgjorelse, for at enhver Misbrug og Underflaet kan hindres, og de, som tillade sig saadant, ved Lovene drages til Ansvar. 35) Directionen kan suspendere Institutets Betsjenter, og, naar Sikkerhed kræver det, Administratorerne selv; dog kunne disse i saa Fald forlange, at en lovlig Dom over deres Forhold affiges, hvorved denne Anordning, det nærmere Reglement, og de herefter meddeelte Instruxer skulle lægges til Grund. 36) Directionen skal ogsaa have Magt til, med Finantscollegiets Samtykke, at constituere een til Administrator, naar en befikket Administrators pludselige Afgang, Død, Sygdom eller Fraværelse maatte udfordre det; men en saadan Administrator maa tillige have en befikket Administrators Ansvarlighed. 37) Dette Instituts Directeurer og Administratorer skulle i alle deres Beslutninger have Institutets Bedste og dets Diemeed alene for Øine, og vaage for sammes Sikkerhed ligesaa nøie, som om det var deres egen Privatformue eller et helligt Depot, hvilket de skulde svare til. 38) Alle Hs. Majestæts Øvrigheder, Civil-Embedsmænd og militaire Befalingsmænd skulle, paa Administrationernes Forlangende, hvor det gjøres fornødent, strax anvende alle lovli-

lige

lige Midler og Forholdsregler til at betrygge Institutets Eiendom og dets Fonds. 39) Derksom Laaneinstitutets Fonds, eller dets Eiendom og Panter, ved besynderlige indtræffende Omstændigheder, skulde henbringes til andre Steder i Kongens Stater end Kiel og Altona, saa skal dog Laaneinstitutet ei derfor ansee sine udstedte Seders eller andre af det indgangne Forbindligheder Realisering som suspenderet, men Directionen skal strax bekjendtgjøre den Tid og det Sted i Kongens Lande, hvor saadant kan skee paa samme Naade, som nu i Altona. 40) Skulde Hs. Majestæt finde for godt, at give Institutet en fra den her fastsatte ganske forskjællig Indretning eller og ganske at ophæve det, saa skal dog intet foreslaaes Hs. Majestæt eller af Allerhøiøissamme besluttet, som kunde svække Sikkerheden af Fordringerne paa det, og, saalænge disse ei ere betalte eller indløste, skal der bestandigen vedblive et for samme ansvarligt Institut, som administrerer og realiserer den Eiendom og de Panter, som tjene til Hypothek for de indgangne Forpligtelser.

Under 27de s. M. er, igjennem det danske Cancellie, udfærdiget en Placat af følgende Indhold: At, ligesom Hs. Majestæt med inderlig Tilfredshed har seet usvigelige Prover paa den varme Fædrenelands-Kjerlighed, den uroffelige Trofskab og den mandige Kjekhed, hvormed Allerhøiøissammes kjære og troe Undersaatter alle vegne i Rigerne have understøttet Kongens Omhu, og
 efter.

efterkommet hans Befalinger, til at værne om det elskte
 Fødeland; saa har Hs. Majestæt og, med særdeles Vel-
 behag, erfaret, at der i Nørre-Jylland, efter den com-
 manderende Generals Opfordring, er, ved Embedsmæn-
 dens og andre rettskafne Patriotsers kraftige Medvirk-
 ning, i Forening med samtlige Kystbeboeres Velvillig-
 hed og Mod, tilveiebragt en frivillig Kystmilice, bestaa-
 ende af 16,920 vaabensføre Mand, hvis Hovedbestem-
 melse skulde være, at afværge enkelte Plyndringer ved
 Strandkanterne, og at beskytte egne Arnesteder imod
 Overraskelse af saadanne fjendtlige Boldsomheder, som
 kunde udføres, forinden det blev muligt for Landevær-
 net og de øvrige posterede Krigsfolk at komme til Hjælp.
 Denne Indretning har Hs. Majestæt fundet at være saa
 hensigtsmessigen ordnet, at Allerhøiøstsamme har givet
 den sit fuldkomne Bisfald; og Hs. Majestæt vil, at den
 skal bestandigen vedligeholdes og vedblive, baade til Be-
 tryggelse og til Hæder for Jyllands Kystbeboere. Til
 den Ende fastsættes følgende Regler: 1ste Afdeling,
 angaaende Kystmilicens Indretning. § 1. I et
 hvert Sogn, der grændser til Havet eller til Fjorder,
 og som af den commanderende General, tilligemed Amt-
 manden, er anseet for at være et Strand-Sogn, skal
 der af Amtmanden sættes een eller flere Ansøgere for de
 Mand, som frivilligen have ladet sig tegne, eller heref-
 ter paa lige Maade lade sig tegne, til Kystens Forsvar,
 og som ikke ere kaldte andetsteds til Kongens og Statens

Tjeneste. Denne Ansører vælges altid efter de frivillige Kystbevogteres Ønske, paa det at han med Sikkerhed kan besidde deres Tillid. § 2. Ligeledes udværgnes, efter Overlæg med den commanderende General, Bestyrere over flere Sognes Kystmilice. § 3. Amtmanden skal selv være Overansører, eller Chef, for den saaledes ordnede hele Kystmilice i hans Amt. § 4. Naar denne Milice enten ved Ombud tilsiges, eller paa anden Maade kaldes til at møde, tilkommer altsaa Amtmanden den Myndighed, som Krigslovene hjemle en, af Kongen beffikket, Chef for et bevæbnet Corps, i Forening med den ham, som civil Øvrighedsmand, betroede Magt. § 5. Ligeledes skulle de i 1ste og 2den § benævnte Ansøgere for enkelte Sogne, eller større Districter, enhver i sin Birketreds, vises den Lydighed og Agtelse, som god Ordens Bedligholdelse udfræve, og Lovene fordre af Underordnede imod deres Foresatte. 2den Afdeling, angaaende Kystmilicens Pligter i Fredstider. § 6. De frivillige Kystbevogtere skulle samle sig i deres Sogne med deres Vaaben to Gange om Aaret, paa tvende Helligdage, som Amtmanden dertil bestemmer, efterat Kornet er lagt i Jorden; de opstilles da i to Rader af Sognets eller Byens Ansører, som forelæser Fortegnelsen over Mandskabet, bemærker de Forandringer, som ere foregaaede ved Af- og Tilgang, efterseer Vaabnene, hvad enten de ere Skyde-Geværer eller andre Slags, hvortil helst bør vælges Høegaster, da Høeleerne alene bør rettes

tes paa Stag i Krigstider. § 7. Bestyreren over flere Sogne bestemmer Timen til disse Sognesamlinger, paa det at han kan være tilstede ved dem alle i hans District; han imodtager de nye Lister af Sogne-Anførerne, og det er tillige hans Pligt, at forelæse Almuen de forefættne Regler, hvorledes man, i Krigstilfælde, bedst kan hindre en Fjende fra at lande, eller drive ham tilbage, naar han skulde være kommen i Land. § 8. Paa den anden Samlingsdag, da Rystmillicen paa lige Maade møder, fremstilles den for Amtmanden, som paa ethvert Forsamlingssted indfinder sig, og imodtager det høitidelige Lovte af alle, at de, som troe Undersaatter og danske Mænd, ville, naar paafordres, varne med Liv og Blod for dem selv og deres Naboesogne imod fjendtligt Anfald. § 9. Ved begge Samlinger møde Rystmillicens Mænd i deres Hædersdragt, og de bære, til Udmærkelse, en grøn og hvid Kofarde eller Sløife, hæftet paa deres Hatte, hvilket Hæderstegn Hs. Majestæt vil skænke enhver af de Mænd, som under dette Nars Krigs-Uroelighed have ladet sig frivilligen tegne til Rystmillicen. Bestyrernes og Anførernes Kofarder skulle være af Silke; saa skulle og Amtmændene, ved ovennævnte aarlige Samling, bære den af Hs. Majestæt approberede Uniform, tilligemed Rystmillicens Kofarde. Bestyrerne over flere Sogne bære en stor grøn og hvid Officeer-Fjader i Hatten, og Sogne-Anførerne en mindre Fjader. § 10. Bestyrernes og Anførerne skulle eftersee, om Allarmstængerne

gerne ere vel bevarede, og give Beretning derom til Amtmanden, som ogsaa selv forvisser sig om sammes Rigtighed. § 11. De bevægelige Kanoner, som Hs. Majestæt har i Sindet at give hvert Amts Kystmilice, bevares i Provinsial-Tøihuset. § 12. Den commanderende General tilstilles Amtsviis Extract af alle Lister over Kystmilicen; saa fulle og Amtmændene ved hvert Aars Udgang indsende Beretning til Cancelliet om denne dem underordnede Milices Tilstand i deres Amter. § 13. Endeligen vil det være Hs. Majestæt behageligt, dersom det, ved Kystbevogternes Samlinger, kunne foranstaltes nogle opmuntrende og passende Krigsøvelser.

(Slutningen følger.)

Blandede Efterretninger.

Det har behaget Hs. Majestæt, under 28 f. M., allernaadigst at befale: at en ny Hof-Uniform skal anlægges for Hof-Cavaliererne, hvilken skal bestaae af hoi-rød Klædes Kjole med mørkeblaae Fløiels Krave og Opflage, broderede med Guld, samt hvide Underklæder. Galla-Uniformen er broderet i Guld med Sløiser, og en Kant langs med Kjolen og rundt om Lommerne. Den daglige Uniform er broderet efter samme Tegning med Sløiser, men uden Kant. Det er tillige befalet: at Galla-Uniformen skal anlægges paa Hs. Majestæts forestaaende Fødselsdag, hvorimod den daglige Uniform efterhaanden kan anlægges.

Under 14de s. M. ere samtlige Biskopper i begge Riger fra det danske Cancellie blevne tilskrevne saaledes:

P. M.

Da den Fare og de med Krigen uadskillelige Ulykker, som truende Fædrenelandet, nu heldigen ere afvendte, vil det upaatvivleligen for enhver god Christen og sand Fædrenelands Ven være saare behageligt, ved den offentlige Gudtjeneste, paa næste Nytaarsdag, i at faa et Blik tilbage paa det forbigangne Aar, at ledes til saadanne Betragtninger, som kunne stemme Hjertet til at takke Forsynet for Freden og Befrielse for de, ved Aarets Begyndelse truende, Farer. Men, da hertil ingen Anledning gives i Dagens befalede Text, har Hs. Majestæt, efter Cancelliets allerunderdanigste Forestilling, allernaadigst befaldet:

At der paa næste Nytaarsdag maa overalt i begge Riger, i Stedet for den anordnede, prædikes over en anden bibelsk Text, og at det maa være Præsterne overladt, selv at vælge den Text, som de finde meest passende til Talens Anledning og Hensigt, saavelsom og Psalmerne til Dagen, efter Talens Indhold, af den i Menigheden brugelige Psalmebog, og næste Søndag forud at give Underretning saavel om Texten, som om Psalmerne.

Det har behaget Hs. Majestæt, under 6te s. M., at bemyndige General-Rigscommissair P. Anker til,

med

med samme Autoritet, som ham forhen, i Egenkab af General-Bei-Intendant, har været tillagt, at forestaae Bestyrelsen over Arbeidet, saavel ved Landeveien, der fører fra Bamble, i Bradsberg Amt, til Grandsen af Aggershuus imod Christiansands Stift, som ved den til Bergen gaaende Landevei, indtil begge disse Veie blive færdige, og at befale: at de 2de Veimestere i Aggershuus Stift, til den Ende, skulle, herefter som forhen, gaae ham tilhaande, og henvende sig til ham om alt det, der vedkommer disse Veie, og de flere nye Veies Anlæg, som Omstændighederne maatte udfordre.

Fedige Embeder.

Under det danske Cancellie: Allgod og Strellus Sognekald i Ribe Stift, 480 Rdlr.; Elling og Tolne Sognekald i Aalborg Stift, 283 Rdlr. 5 Mk. 8 Sk.

Befordringer og Afgang.

Under det danske Cancellie: Den 27 November er Assessor i Kjøbenhavns Politieret, P. Møller, udnævnt til Assessor i Højesteret, efter nærmere aflæggende Prøve. Den 4 Decbr. Cand. Juris E. F. Dahl beskikket til Copiist ved Kjøbenhavns Hof- og Stadsrets Stifte og Brevfriver-Contoir; Copiisten ved bemældte Rets Auctions-Contoir, H. Hornbech, til 3die Assistent ved bemældte Contoir, og Procurator F. C. Hjort i hans Sted til Copiist; Land-Physicus i den nordre Deel af Sjæ

Sjælland, J. Høeg, efter Ansøgning, i Naade og med Pension entlediget fra sit Embed, og Doct. Medic. S. Bugge i hans Sted beskikket til Land-Physicus; Virkedommer og Skriver ved Grevskabet Gyldensteen, Kammeraad H. J. Hansen, confirmeret at være tillige Virkedommer og Skriver ved Einsidelsborg og Rjørup Virker i Syen; Assessor i Kjøbenhavns Politieret, Over-Auditeur M. Knudsen, beskikket til Herredsfoged og Skriver i Odense, Skam, Lunde og Skoubye Herreder i Syen, samt udnævnt til Justitsraad.

Under Generalitetet: Den 27 Novbr. ere Premier-Lieutenanterne, Greve v. Trampe af det syenske Infanterie-Regiment, v. Harboe af det sjællandske Inf. Regiment, v. Schnitter ved Landcadet Comp., v. Schepelern og v. Klingbeil af det 2det jydsk Inf. Regim., og v. Winckler af Marines Corpset, benaadede med Capitains Character af Infanteriet. Ved Artillerie-Corpsset er characteriseret Pr. Lieut. v. Tscherning udnævnt til virkelig Prem. Lieutenant; Sec. Lieutenanterne v. Blicher og v. Gerstenberg forundte Prem. Lieutenants Character; Sec. Lieut. af 2den Classe, v. Fanger, beskikket til Sec. Lieutenant af 1ste Classe, og Prem. Lieutenant v. Hagedorn, efter Ansøgning, i Naade afskediget. Ved det oldenborgske Inf. Regim. er characteriseret Capitain v. Heinen beskikket til Stabs-Capitain, og Prem. Lieut. á la suite v. Ahlesfeldt-Dehn til virkelig Prem.

Prem. Lieutenant; J. A. Junge ansat som Dessinateur á la suite ved Ingenieur-Corpsen; Capt. v. Mahler, efter Ansøgning, afgaaet fra det nordre sjællandske Landeværns-Regiment og forundt Afseend som Major; O. M. v. Mundt ansat som Kostcadet ved Landcadet-Compagniet.

Under Finants-Collegium: Den 2 Decbr. er Studiosus J. B. Moenichen udnævnt til Copiist i Bogholder-Contoiret for de kongelige Activ- og Passiv-Fordringer under den kongelige Finantskasse-Direction; og Studiosus J. E. Feilberg beskikket til anden Copiist ved Zahlkassen i Kjøbenhavn.

Under Rentekammeret: Den 1 December ere følgende udnævnte til Kammerherrer: General-Krigs-Commisfær P. Anker, Kammerjunker og Post-Directeur E. G. Baron af Knuth, Kammerjunker K. F. Juel, Kammerjunker og Amtmand P. E. v. Stemann, Hof-Jægermester E. F. Sehestedt, Hof-Jægermester E. F. Holstein, Staldmester H. C. A. Røepstorff.

Under General-Postamtet: Den 27 Novbr. er Postmesteren i Arendahl, J. E. Sahnagger, formeddelt Alderdom og Svaghed forlovet fra bemældte Embed, og Postexpresse mellem Kjøbenhavn og Kongsberg, E. Petersen, i hans Sted udnævnt til Postmester i Arendahl; til Postexpresse i dennes Sted, Student og Volonteur i General-Postamtets norske Secretariats- og Revisions-Contoir, J. F. Dall.